HÁBORÚELLENES ELLENÁLLÁS TÉRKÉPE

1992 szeptebere, a ruszin nők háborúellenes lázadása Kucorán (Verbász községben) - Több száz ruszin nemzetiségő nő gyűlt össze a helyi közösség épülete előtt, információkat kértek a Horvátországba, a frontra elhurcolt férfi hozzátartozóikról.

Ómoravica, április 14. - E vajdasági faluban **83** tartalékos tagadta meg a mozgósításra küldött behívót, amivel kapcsolatosan háborúellenes tiltakozást szerveztek.

Menekülve az erőszakos mozgósítás elől, Szabadkáról **500** magyar férfi szökött Magyarországra.

1992. május 10. - A **nők Oromhegyesen,** egy bácskai faluban kollektívan ellenálltak ez erőszakos mozgósításnak - fiaik, férjeik, apjaik frontra történő elhurcolásának - úgy döntöttek, a helyi Zitzer pizzériában maradnak. Még aznap a Jugoszláv Néphadsereg tankjai (92) körülfogták a falut, hogy megfélemlítsék azokat az embereket, akik csak azt kérték, állítsák le a mozgósítást és a már mozgósítottak térjenek haza stb. Létrehozták a Zitzer Szellemi Köztársaságot, amivel egy folyamatos akció indult be **A szó az egyedüli fegyverünk** szlogennel, a tankok pedig visszavonultak. Igen gyorsan Oromhegyes női és férfi lakosságához csatlakoztak a környező települések katonaszökevényei meg azok is, akik lelkiismereti okokból megtagadták a fegyverek használatát. A Nők Feketében szinte azonnal szolidáris támogatásukról biztosították az ott összegyűlteket. Az erőszakellenes lázadás Oromhegyesen több hónapig tartott, de a művelődési és politikai jelentősége mind a mai napig érezhető. A Nők Feketében két alkalommal Oromhegyesen szervezték meg a Nők Feketében Nemzetközi Hálózatának találkozóját, emellett több akciót is a fegyvereket lelkiismereti okokból elutasító szerbiaiak részére.

Zenta, november 5. és 6. - Tömeges háborúellenes tüntetések Békét akarunk, nem háborút! szlogen skandálásával kísérve. A községi hatalom döntést hozott, hogy népszavazást írnak ki a háború ellen. Szerbia Alkotmánybírósága maggátolta a népszavazás kiírását, illetve megtartását, majd bűnvádi eljárást indítottak a tiltakozásban részt vevő öt személy ellen. Ezzel vette kezdetét a Vajdaságban és Szerbiában a fellázadt nők és férfiak büntetőjogi felelősségre vonása.

Ada, november 7. - Megalakult az **Adai Háborúellenes Akcióközpont** ebben az északbácskai kisvárosban, miután tömegesen tiltakoztak a nők és a férfiak ez erőszakos mozgósítás ellen.

Nagybecskerek, 1991, július - Megkezdte tevékenységét a **Zöld Harang** Háborúellenes Művelődési Klub.

Nagybecskerek - petíció aláírása, amelyben a háborúellenes aktivista nők és férfiak követelték a Jugoszláv Néphadsereg Vezérkarától a katonai semlegességet és az összetűzések csillapítását. Ebben az időszakban Nagybecskereken szerveztek még más háborúellenes tiltakotást és koncerteket is.

Óbecse szeptember - Anyák tiltakozása, akik lefeküdtek az atóbuszállomás peronjain az autóbuszok elé, megakadályozván, hogy a katonákat elhurcolják a harctérre.

Újvidék július 18-20. - Megtartották a Női Háborúellenes Szolidaritás találkozót a Nők Feketében Nemzetközi Hálózata, a belgrádi és pancsovai Nők Feketében szervezésében.

Versec, 1992 augusztusa - Nők éhségsztrájkja a tartalékosok mozgósítása ellen.

1991

1991. április 17., Első gettó Szerbiában - A Pancsovai Békemozgalom akciót szervezett a háborús propaganda ellen a következő szlogenekkel: **Éljen a gettó!**, **Üdvözöljük a gettóban!** stb.

Pancsova, augusztus - **Békemenet**, amelyben több száz nő és férfi vett részt, a menetet a város minden vallását képviselő papok és tiszteletesek vezették. A menet bejárta a város utcáit a Temes folyó partjáig, ahol egy koszorút bocsátottak vízre, ami az összetűzések megállítására küldött üzenetet jelképezte.

Pancsova, november - Gyertyagyújtás, egy olyan háborúellenes akció volt, amelyet minden szombaton megismételtek és a Daytonban kötött megállapodás aláíráság, 1995 novemberéig tartott. Maga az akció a Pancsovai Békemozgalom szimbólumává vált.

1992

Pancsova, március 18. - Vajdaság Békehálózata, amely a békeaktivista nők és férfiak találkozóján alakult.

Október 16. - a Pancsovai Nők Feketében megkezdték több hónapig tartó tiltakozásukat.

December 18. - **700** tartalékos megtagadta a harcot Markušica falunál (Szlavóniában), de azokban a napokban **180-200** katona elhagyta a Dály melletti (szintén Szlavóniában) harcteret.

Herkóca, 1992 júniusa - az etnikai tisztogatás ellen, szolidarítás a horvát nemzetiségű polgárokkal, akiket elüldöztek ebből a szerémségi faluból, miközben megsemmisítették a ttulajdonukat is. Az akcióben részt vettek: az Ellenállás Polgári Mozgalmom, a Nők Feketében, a Belgrádi Kör női és férfi aktivistái, valamint az újságírók.

Szendrő - **700** tartalékos megtagadta, hogy Bosznia-Hercegovinából átküdjék őket a horvátországi harctérre.

október 31. - Négy aranđelováci tartalékos tiszt a **81** katonából **67**-et kivitt a Jugoszláv Néphadsereg Bácsban levő (a horvát határon található) kaszárnyájából és visszavezette őket Aranđelovacra.

Kragujevac - **7.000** tartalékos bezárkózott a kaszárnyába, elutastották, hogy onnan kijöjjenek, mert a harctérre akarták küldeni őket. Ez volt a tartalékos legnagyobb lázadása Kragujevacon, de az ősz folyamán más lázadások is bekövetkeztek.

Kragujevac - **2.000** tartlékos hazatért Sidből, megtagadták hogy átvezényeljék őket a szlavóniai hactérre.

Kragujevac, november 18. - a tartlékosok szüleinek tiltakozása olyan követeléssel, hogy fiaikat hozzák haza a horvátországi harctérről.

Kragujevac, december 12. - több száz tartalékos tiltakozott a mozgósítás ellen, egy 200 fős csoportjuk hazatért a vukovári frontról

Kragujevac, december 21. - Felhívás lincselésre, ugyanis a város nyilvános helyein megjelentették a katonaszökevények és a mozgósítást megtagadó tartalékok listáját.

Ibári főút leblokkolása - ezt Čačak és Gornji Milanovac mozgósított tartalékosai tették.

A Kragujevaci különítmény lázadása a Babos réteken (Közép-Szerbia) megtartott hadgyakorlaton - a Szendrőről, Velika Planaról, Topoláról és Svilajnacról behívott tartalékosok is csatlakoztak a kragujevaciak lázadásához.

1991. szeptember23. - **Vladimir Živković**, Valjevóból mozgósított tartalékos eltulajdonított a kaszárnyából egy páncélozott szállító járművet és a Jugoszláv Képviselőház elé hajtott vele, hogy így tiltakozzon a háború ellen, emiatt pedig letartóztatták. A nők Feketében a Škart és Art Klinika művészeti közösségekkel együtt a **Visszaadjuk a tankotokat - Hommage a háború lázadóinak** című performance több alkalommal való bemutatásával támogatták az illetőt.

Valjevo - **600** tartalékos megtagadta a harctérre vonulást.

Valjevo, 1991 decembere - Azon tarelékosok tiltakozása, akik megtagadták a mozgósítást.

1991. szeptember 20. - **Miroslav Milenković** (1951), Gornji Milanovacon mozgósított tartalékos Tovarnik (Horvátország) és Sid (Vajdaság) között nem tudott dönteni, hogy a „valódi szerbek" két hadoszlopa - egyik a háborúba indult, a másikban pedig az „árulók" voltak - közül melyikhez csatlakozzon, főbe lőtte magát. A belgrádi Háborúellenes Mozgalom e tettre emlékezva kiadta a **Miroslav Milenković sírboltja** című sírfeliratokat tartalmazó könyvét.

Gornji Milanovac 1992 - **700** tartalékos ebből a kisvárosból megtagadta, hogy a Kelet-Szlavóniában levő hacstérre menjenek.

Kruševac, szeptember 22. - több mint **6.000** tartalékos lázadása, mert a vukovári hadszintérre szerették volna küldeni őket. Mivel a katonai rendészek fegyverrel szerették volna indulásra kényszeríteni őket, a puskáikkal célba vették a rendészeket, valamint a parancsnokaikat, majd visszatértek otthonaikba.

1991. október 31. - **400** tartalékos **Nisben** kollektívan úgy döntött, nem mennek el a frontra.

Nis - 13 tartalékos tiszt és 400 katona megtagadta a hadszintérre való utazást.

Knjaževac, 1991. november 10. - közel **5.000** tartalékos vett részt a lázadásban, mert a frontra akarták őket küldeni.

Leskováci Emberi Jogi Bizottság - 1992-ben, mint háború- és mozgósítás ellenes polgári kezdeményezés jött létre (a legelső volt Dél-Szerbiában), nyilvános támogatást és jogi segélyt nyújtott mindazoknak, akik megtagadták a háborúban való részvételt. Ma is létezik, az emberi jogok védelmével stb. foglalkozik.

1991. május 1-3. - Nemzetközi Békekaraván Koszovón, ezen részt vettek a Zöldek Olaszországból, Belgrád, Pancsova és Koszovó pacifistái, valamint feminstái.

Háborúellenes akciók és kezdeményezések - időrendi áttekintés -

1991

június 17. - Belgrádban Megalakult a GAMA (Građanska akcija za mir (Polgári Békeakció)

1991 június - Elkezdett tevékenykedni a DAH teatar (Lélegzet Színház), mint angazsált színházi kollektíva, háborúellenes és feministe, alapítói Dijana Milošević és Jadranka Anđelić rendezők, 30 év után még ma is működik.

július 15. - Belgrádban megalakult a Háborúellenes Akcióközpont (CAA).

július 26, Belgrád - **Békemenet**, amelynek szervezője a Háborúellenes Akcióközponet volt, a jelszava pedig: Békéért Jugoszláviában - megbeszélések háború helyett.

szeptember 25-30. - **Európa polgárainak békekaravánja**, amelynek szervezője a Polgárok Helsinki Parlementje volt. Meglátogatták Rijekát, Ljubljanát, Zábrábot, Szabadkát Újvidéket, Belgrádot, Užicét, egy küldöttség pedig Szkopjét. A Sarajevúban tartott központi rendezvényen sok női és férfi aktivista vett részt Belgrádból és Pancsovából. A Békekaraván részt vevői megbeszélésekre kérték fel a hatalom képviseőit emellett arra, támogassák a Jugoszláában megjelent békekezdeményezéseket.

október 5. - A belgrádi Háborúellenes Akcióközpont keretében megalakult a **Dubroknikért Békecsoport**.

október 5. - **Hagyjuk abba a gyűlöletet, hogy véget érjen a háború** címmel háborúellenes tiltakozást szerveztek Belgrádban Dubrovnik bombázása miatt, ezzel Belgrád lakosai kifejezték szolidaritásukat Dubrovnik polgáraival.

október 5., Belgrád - Háborúellenes naplók, mindennapos akció a Terazijen a Polgári Békeakció szervezésében.

1991, október 8. - **1992. október 8.** - **Gyertyagyújtás**, mindennapos (20 óra 30 perctől 2 óráig tartó) háborúellenes akció Belgrádban, Szerbia Elnökségének épülete előtt. Az akció szlogenjei a következők voltak: Szolidaritás a háború ellen fellázadókkal!, A háború minden áldozatáért! Az akcióban minden nap sok női és férfi aktivista vett részt.

október 31., Belgrád - **a Nók Feketében antimilitarista felhívása:** az erőszakos mozgósítás ellen, amelyben nyilvános támogatásról biztosítottak minden háború ellen lázadót, katonaszökevényt, a lelkiismeretük miatt tiltakozót. Követeléssel forultak az erőszakos mozgósítás beszültetésére, mert *„Szerbia polgárai nem, de nem is lehetnek Jugoszlávia és a Balkán zsandárjai"*!

'91 október - '92 január - **Balgrádi háborúellenes maratom**. amikor hetente egyszer a Duško Radović színházban háborúellenes akciókat tartottak a csportok női és férfi aktivistáinak.

1991 október - 1992 május - **100.000 aláírás a békéért**, aláírásgyűjtés népszavazás kiírására az erőszakos mozgósítás beszüntése céljából. Belgrádban Újvidéken és Szerbia többi városában februáe elejéig több mint 50.000 aláírás gyűlt össze.

október 9., Belgrád - **a Nők feketében** megkezdték a háborúellenes tiltakozást, de nemcsak a háború, hanem a szerb rezsim háborús politikája ellen is.

1992

január 25. - Belgrádi Kör, a függetlem értelmiségiek szervezete, akik ellenálltak a gyűlületpolitikának, kerekasztal-beszélgetéseket, vitákat, szimpóziumokat szervezetek, emellett még könyvkiadással is foglalkoztak (Másik Szerbia, Értelmiségiek és a háború, A háború szerb oldala stb.)

február 2., Belgrád - egész Európából 15 női és férfi békektivista szolidáris látogatása a belgrádi békeaktivistákhoz, hogy kifejezzék együttérzésüket a munkájukkal kapcsolatban. A látogatást a Polgárok Helsinki parlamentjének belgrádi csoportja szervezte.

április 10., Belgrád - Béke Boszniában elnevezéssel tiltakozást szervezett a Háborúellenes Akcióközpont a Bosznia-Hercegovinában dúló háború ellen.

május 15., Belgrád - Békepikniket szevezett a Háborúellenes Akcióközpont a Pionír parkban.

május 31., Belgrád - Fekete fátyolszövet elnevezéssel háborúellenes akció a Bosznia-Hercegovinában elkezdett háború, a polgárok legyilkolása és Szarajevó lerombolása ellen, körülbelül **100.000** ember az Albánia palotától a Szlávia térig kifeszített égy óriási, **1.300** méter hosszú vászoncsíkot a háború áldozataival való együttérzés és szolidarítás jeléül. Az akciót a háborúellenes szervezetek és néhány politikai párt szervezte.

június 14., Belgrád - Utolsó harang elnevezésű háborúellenes akció a belváros utcáin zajkeltő eszközök (csengők, kulcsok, ébresztőórák, kereplők) használatával, a kovetkező szlogen kíséretében: **Belgrád, ébredj fel! Belgrád, szégyelld magadat!**

július 7., Belgrád - Békemenet, amelyet az egyetemista lányok és fiúk szerveztek, hogy tiltakozzanak Slobodan Milošević rezidenciája előtt, de a rendőrök erőszakkal meggátolták, hogy eljussanak a bejáratig, ezért tiltakozásul az egyeteisták blokád alá vonták a város fő közlekedési csomópontjait.

július 15. Belgrád - Sárga szalag elnevezéssel tiltakozó nagygyűlést szerveztek a szövetségi képviselőház épülete elé az etnikai tisztogatás és a kszenofóbia miatt. A szervezők a Háborúellenes Akcióközpont és Szerbia Polgári Szövetsége voltak, a megmozduláson néhány száz polgár vett részt.

december 27. - Egy béke - Három város, körülbelül 1.000 olaszországi pacifista látogatta meg a valamikori Jugoszlávia területét. Közülük százan érkeztek Belgrádba, 1993. január 03-ig több utcai békerendezvényt, találkozást és beszélgetést szerveztek meg.

Női háborúellenes akciók és kezdeményezések

1991

február 05. Belgrád - Feminista-antimilitarista tiltakozás a szövetségi kormány épülete előtt, ahol nagygyűlést tartottak az *Anyák Mozgalma Jugoszláviáért* képviselői (az úgynevezett „bundás hölgyek", főleg a katonai és a politikai elit feleségei. Néhány feminista a Nők Feketében csoportból és más szervezetből feminista-antimilitarista ellentüntetést szervezett olyan transzparenseket hordozva: *A feministák ellenzik Jugoszlávia militarizálását!,* Mi nem vagyunk a főparancsnok alattvalói! A feministák alig tudtak elszökni a „bundás hölgyek" szidalmai és ütlegelései elől.

július 01. - A Belgrádi Női Lobbi felhívása a Szovéniában kitört háború ellen azzal a követeléssel, hogy a Jugoszláv Néphadsreg sürgősen vonuljon vissza a kaszárnyákba, a katonák és a regruták pedig azonnal térjenek haza.

július 02., Belgrád - Az **Anyák a háború és a mozgósítás ellen** tagjai közül néhány százan, főleg a katonák és a regruták anyjai, betörtek Szerbia Képviselőházának épületébe, félbeszakították az ülésezést, így követelve, hogy a Jugoszláv Néphadseregben szolgáló fiaikat vonják ki a háborúból, emellett szüntessenek meg minden fegyvere összetűzést.

július 19., Belgrád - a belgrádi katonák anyjai megüzenték a Jugoszláv Néphadsereg Vezérkarának és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság Elnökségének, elutasítják, hogy gyermekeik a nacionalizmus és a militarizmus áldozatai legyenek, illetve meghaljanak a háborúban.

július 25., Belgrád - **olasz parlamenti képviselők** (a Zöldek parlameni frakciójának tagjai) **találkozója a feministákkal** az Ifjúsági otthonban, a téma: közös békeakciók Jugoszlávában volt.

július, Belgrád - a Nők Pártja (ŽEST) követeléssel fordult a szövetségi képviselőházhoz, a szövetségi végrehajtó tanácshoz és a tagköztársaságok képviselőházaihoz, hozzanak létre a békés megoldás meglelése érdekében olyan parlamenti bizottságokat, amelyekben a nők is képviseltetik magukat.

október 08., Belgrád - Tiltakozási séta a **Jugoszláv Néphadsereg Vezérkarának** épületéhez, Békecsoport Dubrovnikért, a város bombázása ellen 15 tagú küldöttsége, amelyben főleg Dubrovnikból származó hölgyek voltak, bement az épületbe, azonban onnan egyszerűen kidobták őket.

október 9. - A Nők Feketében megkezdte a Daytoni Szerződés aláírása napjáig tartó tiltakozását, amelyet szerdánként tartottak. A Nők Feketében a 30 éves fennálása alatt több mint **2.500** utcai akciót szervezett.

október 9. - A Női Parlament és a Belgrádi Női Klub a katonai és civil hatalom képviselőinek követelést nyújtott be háborús bűnök elkövetése miatt.

1992

május 4. és 15., Belgrád - Anyák tiltakozása a Jugoszláv Néphadsereg Vezérkarának épülete előtt, a Szerbia ás Montenegró területén kívül tartózkodó katonák anyjai követelték fiaik visszahozását a Bosznia-Hercegovinában és Horvátországban levő harcterekről. A tiltakozás néhány napig tartott az ottani utcák leblokkolásával, a tiltakozásba bekapcsolódtak több feminista és pacifista csoport tagjai is.

szeptember - A Nők Feketében csatlakozik a nemzetközi emberi jogi szervezetek kezdeményezéséhez, hogy hozzanak létre nemzetközi bíróságot a volt Jugoszlávia területén elkövetett háborús bűnök kivizsgálása céljából.

december 26. - A nők Feketében és az SOS-telefon a nők és gyermekek ellen elkövetett erőszak áldozatai részére közös nyilatkozatot tett közzé, amelyben követelték, hogy a volt Jugoszlávia területén folyó háborúban elkövetett erőszakot nyilvánítsák háborús bűnné.

A hadkötelesek, a katonák szülei, a katonaszökevények és az erőszak lelkiismereti okokból való megtagadói... lázadása a háború és a mozgósítás ellen.

1991

november 18., Belgrád - tartalékosok tiltakozása Szerbia Kormányának épülete előtt.

december, Belgrád - tartalékosok Obrenovacon és Grockán élő szüleinek tiltakozása, ahol követelték, fiaikat hozzák vissza Horvátországból, a harctekeről.